

Vabariigi Valitsuse määruse „Tsiviiltoetuse registri põhimäärus” eelnõu SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsuse 13. oktoobri 2016. a määrus nr 112 „Tsiviiltoetuse registri põhimäärus“ (edaspidi *kehtiv määrus*) muutub kehtetuks 1. oktoobril 2026, kui jõustub kriisiolukorra ja riigikaitse seadus (KORKS). KORKS-iga tunnistatakse kehtetuks Riigikaitse seadus, mille § 82¹⁴ lõike 4 alusel on kehtestatud kehtiv määrus. Volitusnormi kehtetuks tunnistamise korral muutuvad kehtetuks selle alusel antavad määrused, seetõttu kehtestatakse käesoleva eelnõuga uus määrus.

Määrusega kehtestatakse tsiviiltoetuse register (edaspidi TTR), sätestatakse TTRi sisu, määratakse kindlaks registri pidamise kord, sealhulgas fikseeritakse TTRi esitatavad ja kantavad andmed, nähakse ette juurdepääsuõigused ja õigus teha TTRi kandeid ning töödelda andmeid.

Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kaitseministeeriumi õigusosakonna ametnik (õigusloome@kaitseministeerium.ee) koostöös Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse teenistujatega. Eelnõule tehakse keeletoimetuse peale eelnõude infosüsteemi kooskõlastusringi.

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga nr 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta.¹

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb viiest peatükist ja 43 paragrahvist.

Järgnevalt antakse ülevaade eelnõu peatükkide ning paragrahvide sisust.

1. peatükk. Üldsätted

Eelnõu esimene peatükk koosneb neljast paragrahvist, milles sätestatakse lisaks TTRi ametlikule nimele ka TTRi vastutav töötleja ja volitatud töötleja, TTRi pidamise eesmärk ja registriandmete õiguslik tähendus.

Eelnõu §-ga 1 sätestatakse registri ametlik lühend *TTR* ja tuuakse välja TTRi ingliskeelne nimi *Register of Civil Assets*.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse TTRi pidamise eesmärk. TTRi eesmärk on koondada ja hoida andmeid tsiviilkriisi lahendamiseks ja riigikaitseks vajalike vahendite, asutuste ja isikutega seotud nadmeid, sealhulgas pidada arvestust mobilisatsiooniks ja riigikaitseks vajalike materiaalsete vahendite, vastuvõtva riigi toetuse osutamiseks vajalike vahendite ning tsiviil-sõjaliseks koostööks vajalike vahendite üle, kriisiolukorra ja muude sündmuste lahendamiseks vajalike vahendite üle, samuti elutähtsa teenuse osutajate ning kriisiülesandega ameti- ja töökohtade määramise õigusega isikute ja asutuste üle ning asjade sundkasutusse võtmise ja sundvõõrandamise, ühekordsete kriisiülesannete ning tegevusvaru üle.

¹ ELT L 281, 23.11.1995, lk 31–50

Andmete koondamine ühte registrisse hõlbustab vastuvõtva riigi toetuse osutamist, asja sundkastutusse võtmise ja sundvõõrandamise määramist ja arvestuse pidamist kriisiolukorra lahendamiseks ja riigikaitseks vajalike vahendite ning mobilisatsiooniks vajalike materiaalsete vahendite üle, samuti andmete kogumist ning kättesaadavaks tegemist seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks ja nõuete järgimise soodustamiseks.

Eelnõu §-s 3 sätestatakse TTR vastutavad töötlejad ja volitatud töötlejad. TTRi vastutavad töötlejad on Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus (edaspidi RKIK) ja Päästeamet (edaspidi PääA), mis tuleneb ka KORKS § 135 lõikest 2. TTR volitatud töötlejad on Kaitseressursside Amet (edaspidi KRA), Kaitsevägi, RKIK, Riigikantselei, PääA, AS Eesti Varude Keskus (EVK) ning elutähtsa teenuse toimepidevuse korraldaja või tema kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse § 82 lõike 4 alusel määratud asutus. Volitatud töötleja määramisel võeti arvesse kõnesolevate asutuste ülesandeid. RKIK ja PääA kui TTRi vastutavate töötlejate roll on seotud RKIK-i ja PääA ülesandega koguda ja talletada TTRi jaoks vajalikku teavet. EVK roll tuleneb KORKS § 135 lõike 1 punktist 4, on seotud arvestuse pidamisega riigi tegevusvaru üle. Andmekogu põhimääruses sätestatud kohustus nimetada andmekogu vastutav töötleja on fikseeritud AvTSi § 43⁵ lõikes 1, mille kohaselt andmekogu põhimääruses sätestatakse andmekogu pidamise kord, sealhulgas andmekogu vastutava töötleja (haldaja) õigused ja kohustused, andmekogusse kogutavate andmete koosseis, andmeandjad ja vajaduse korral muud andmekogu pidamisega seotud korralduslikud küsimused. Elutähtsat teenust korraldava asutuse volitused piirduvad TTR andmete töötlemise osas ulatuses, mis on sätestatud käesoleva määruse §-s 26 (elutähtsa teenuse osutaja andmed).. Andmekogu vastutav töötleja vastutab andmekogu haldamise seaduslikkuse ja andmekogu arendamise eest. Vastutava ja volitatud töötleja õigused ja kohustused on täpsemalt kehtestatud AvTSi §-ga 43⁴, mille kohaselt vastutav töötleja korraldab andmekogu kasutuselevõtmist, teenuste ja andmete haldamist ning vastutab andmekogu haldamise seaduslikkuse ja andmekogu arendamise eest. Volitatud töötleja on kohustatud tagama andmekogu turvalisuse ning täitma vastutava töötleja juhiseid andmete töötlemisel ja andmekogu majutamisel. Konkreetset ülesanded ja kohustused kehtestatakse asutuses peadirektori käskkirjaga.

Eelnõu §-s 4 sätestatakse registriandmete õiguslik tähendus. Registriandmetel on informatiivne tähendus.

2. peatükk. Registri ülesehitus

Eelnõu teine peatükk koosneb kolmest paragrahvist, milles käsitletakse registri ülesehituse ja pidamisega seotut.

Eelnõu §-s 5 sätestatakse registri pidamine ja ülesehitus. Lõike 1 kohaselt on register ühetasandiline ja sellel puuduvad alamregistrid. Lõikes 2 on loetletud registri koosseis. Register koosneb järgmistest osadest. Esiteks, digitaalsest registrist, milles on registri pidamise eesmärgi täitmiseks olev ajakohane teave. Teiseks, digitaalsest kandraamatust, mis on digitaalsel kujul salvestatud andmete kogum, millest on võimalik teha loetavas vormis kättesaadavaks kõigi tehtud registrikannete andmed, nende tegemise aeg ja tegija, nende aluseks olevate dokumentide andmed, nende tegemisega seotud kirjavahetuse andmed ning registrikande teadete avaldamise kuupäevad. Kolmandaks, digitaalsest geoinfosüsteemist. HNSi registriga võrreldes hõlmab TTR ka digitaalset geoinfosüsteemi, mis on automatiseeritud süsteem ruumiliste andmete töötlemiseks ja analüüsimiseks ning võimaldab muu hulgas vaadata erineva

teabega kaardikihte ja lisada kaardikihtidele valikuliselt teavet olenevalt kasutaja vajadustest. Digitaalne geoinfosüsteem on registri kasutajaliides, mis kuvab registriandmed kaardile.

Lõike 3 kohaselt on TTR osa riigi infosüsteemist ja TTRi eelduseks on andmevahetus teiste riiklike andmekogudega, mistõttu TTR on liidestatud infosüsteemide andmevahetuskihiga (edaspidi *X-tee*).

Eelnõu §-s 6 kehtestatakse TTRi pidamise turvameetmed. Isikuandmete töötlemisel järgitakse isikuandmete kaitse seaduses sätestatud nõudeid ning riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses sätestatud nõudeid järgitakse andmeedastamisel mobilisatsiooniregistriga. Avaliku teabe seaduse nõuded järgitakse juurdepääsu võimaldamisel, sest tegemist on ametkondlikuks kasutamiseks mõeldud andmekoguga. Siinjuures on oluline märkida, et ükski andmeväli ei sisalda riigisaladust, vaid salajane on mobilisatsiooniregistriga toimuva andmevahetuse tehniline teostus. Lisaks järgitakse eelnimetatud seaduste alusel kehtestatud määruste nõudeid (lõige 1). Eelnõu ei näe ette, et TTRis töödeldaks riigisaladust, küll aga võib toimuda andmevahetus või -edastus registritesse, milles töödeldakse riigisaladust.

Lõikega 2 kehtestatakse turvanõuded registriandmetele. Turvameetmete eesmärk on kaitsta riikliku registri andmeid nende isikute ligipääsu eest, kellel ei ole juurdepääsuõigust. Arvestades Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2007. a määruses nr 252 „Infosüsteemide turvameetmete süsteem“ sätestatud, on registri turbeaste keskmine ehk M, mis eeldab auditit turvameetmete rakendamise üle iga kolme aasta järel. Andmete käideldavust arvestades on TTRi turvaklassiks K2, mis eeldab andmekogu 99% töökindlust. K2 turvaklassiga andmekogu lubatud suurim summaarne seisak nädalas on kuni kaks tundi ja reaktsioonaja pikenemine tippkoormusel 1–10 minutit. Registriandmete terviklust silmas pidades on määratud turvaosaklassiks T2, mille puhul peab andmekogu infoallikas ning selle muutmise ja hävitamise fakt olema tõestatav. Andmekogus kontrollitakse perioodiliselt info õigsust, täielikkust ja ajakohasust. Andmete konfidentsiaalsuse osaesmärki arvestades on määratud TTRi turvaosaklassiks S2. Teabe kasutamine on lubatud ainult kindlatele kasutajagruppidele ja juurdepääs on lubatud juurdepääsu taotleva isiku õigustatud huvi korral. Üaltoodut arvestades on TTRi turbeaste keskmine (M) ja turvaklass K2T2S2.

Lõike 3 kohaselt kasutatakse registriandmete kaitseks organisatsioonilisi, füüsilisi ja infotehnoloogilisi turvameetmeid.

Lõikes 4 sätestatakse, et andmete sisestamise, parandamise ja muutmise õigus antakse vaid isikule, kellel on seda vaja teenistus- ja töökohustuste täitmiseks. Registriandmete kasutamise õiguse annab TTRi vastutav töötaja. Andmeid selle kohta, kes ja millal andmeid kasutas, säilitatakse tarkvaraliselt registri logifailidena. Andmete õiguspärase kasutamise seisukohalt on väga oluline logifaile säilitada. Andmeid töötlev isik on kohustatud registriandmete töötlemisel teatavaks saanud andmeid saladuses hoidma. TTRi vastutava ja volitatud töötaja selline kohustus on sätestatud avaliku teenistuse seaduse §-s 55. Vaatamata asjaolule, et andmete esitaja registris on andmed avalikud, ei avalikustata TTRis neid andmeid samal viisil nagu andmete esitaja andmekogus.

Lõikes 5 sätestatakse, et kõik TTRis tehtavad toimingud salvestatakse (logifailidena). Registrikannete puhul säilitatakse registrikande tegija ja kande tegemise kuupäev. Registritoimingud on andmete registrisse kandmine, andmete registris muutmine ja andmete registrist kustutamine.

3. peatükk. Registrisse kantavad andmed

Eelnõu kolmandas peatükis loetletakse registrisse kantavad andmed. Kuivõrd kõnesolevate andmete loetelu on pikk ja koosneb omakorda alaliigitustest, siis õigusselguse mõttes on andmete loetelu esitatud paragrahvidena, mistõttu kolmas peatükk koosneb 22 paragrahvist.

Eelnõu §-s 7 kehtestatakse pooled, kes peavad määrama asutuses vastuvõtva riigi toetuse (inglise keeles *Host Nation Support*, edaspidi *HNS*) eest vastutava kontaktisiku ja edastama tema andmed. Kuivõrd TTR täidab senise HNSi registri ülesandeid, siis on kõik HNSi andmed olulised ja vajalikud. HNSi planeerimine ja osutamine eeldab paljude osaliste omavahelist lävimist, mille tulemusel moodustub valdkonnapõhine võrgustik. TTRis on selle võrgustiku osaliste andmed nähtavad, et osalised teaksid, kelle poole vajaduse korral pöörduda. Tekkinud kontaktiõend on kordumatu, sest enamiku sellega seotud ametnike kontaktandmed ei ole teistele osalistele muidu kättesaadavad.

Olulised andmed on asutuse esindaja nimi, esindaja ametikoht, esindaja kontaktandmed ja esindaja isikukood, mille alusel saab kiiresti lubada sissepääsu mitmesugustele objektidele, näiteks Kaitseväe väeosadesse.

Vastuvõtva riigi toetuse kontaktisikud praegu on näiteks:

- 1) Kaitseministeeriumi ametnikud;
- 2) Kaitseväe ametnikud;
- 3) Eesti HNSi juhtkomitee liikmed;
- 4) Rahvuslike territoriaalsete juhtide komitee Eesti esindaja (inglise keeles National Territorial Commanders Committee).

Lisaks ülaltoodule võib sõltuvalt vajadusest ning asutuste ülesannetest kontaktisikute ring laieneda (nt ministeeriumite ametnikud).

Käesoleva paragrahvi andmed on TTRi põhiandmed, mis kogutakse eelkõige Kaitseministeeriumi valitsemisala asutustelt. Eesti HNSi juhtkomitee on moodustatud kaitseministri käskkirjaga ning andmete esitamise kohustus on Kaitseministeeriumil. Vastuvõtva riigi ülesannete täpsustamisel võib andmete esitamise kohustus laieneda ka teistele ministeeriumitele.

Eelnõu § 8 kohaselt kantakse registrisse asja sundkasutusse võtmist ja sundvõõrandamist teostava ametisiku kontaktandmed. Teave ametisiku kohta on oluline asja sundkasutusse võtmisega ja sundvõõrandamisega seotud tegevuse koordineerimiseks ja elluviimiseks,.

Käesolevas paragrahvis nimetatud asja sundkasutusse võtmist ja sundvõõrandamist teostava ametisiku andmed on TTRi põhiandmed, mis saadakse Kaitsevält, RKIK-ist ja PÄA-ilt. .

Eelnõu § 9 kohaselt kogutakse registrisse Kaitseväe sõjaväelinnakute andmed. Andmeid kogutakse eelkõige HNSi osutamiseks ja riigikaitse laia käsituse rakendamiseks.

Kaitseväe sõjaväelinnakute andmeid kogutakse sõjalise kaitsetegevuse planeerimiseks. Näiteks saab nende andmete abil kavandada logistilist toetust ülesandeid täitvatele sõjaväeüksustele. Lisaks saab nende andmete abil planeerida HNSi osutamist, näiteks majutamist- ja muude logistiliste küsimuste lahendamiseks linnakutes. Ladude andmeid kogutakse selleks, et korraldada liitlasüksuste varustuse eelpaigutamist. Lisaks kogutakse andmeid riigikaitse laia käsituse rakendamiseks ja ametkondade vastastikuse abi korraldamiseks, nagu näiteks abi

katastroofi tagajärgede likvideerimisel (meditsiiniabi, toitlustamise korraldamine jt elutähtsate teenuste osutamisega seotud tugi).

Andmed esitab Kaitsevägi. Kaitseväge-siseses töökorralduses kasutatakse ressursihalduse andmebaasi, mis hõlmab kogu Kaitseväge hallatava taristu, maa-alad, sadamad ja lennuväljad. Selle ametkondliku andmebaasi abil saab ülevaate taristu seisundist ja on võimalik korraldada haldustöid. Kaitseväge teabe esitamise kohustuse raames kantakse ametkondlikust andmebaasist TTRi käesolevas paragrahvis loetletud andmed.

Eelnõu §-s 10 loetletakse Kaitseväge ja Kaitseliidu harjutusväljade, eraldiseisvate hoidlate ja depoodes andmed ning merel paiknevate harjutusalade andmed, mida kogutakse eelkõige HNSi planeerimiseks ja riigikaitse laia käsituse elluviimiseks. Andmeid kasutavad nii Kaitsevägi, Kaitseliit ja Kaitseressursside Amet kui ka ministriumid ja nende valitsemisala asutused. Ettevalmistatud andmete abil saab tagada esmase iseseisva kaitsevõime, sõjalises koostöös osalevate riikide relvajõudude üksuste vastuvõtmise ja nende kohaloleku ning elanikkonna elutähtsate teenuste ja riigisisese julgeoleku korraldamise senisest koordineeritumal viisil. Andmete esitamise kohustus on Kaitseväel, mistõttu andmete saamiseks toimub vastastikune andmevahetus TTRi ja Kaitseväesiseseks töökorralduseks vajaliku andmebaasil vahel.

Eelnõu § 11 kohaselt kogutakse TTRi Kaitseväge ja Kaitseliidu ning valitsusasutuste hoonete ja rajatiste ning nende käsutuses oleva varustuse andmed. Andmeid kogutakse riigikaitse kaalutlustel, et planeerida ja rakendada iseseisvat kaitsevõimet ning riigikaitse laia käsitust. Näiteks kogutakse valitsusasutuse hoonete ja taristu andmetena teavet päästekomandode ja politseijaoskondade kohta, et kasutada neid vajaduse korral tugipunktidenä Kaitseväge manöövrivite ja liikumise korraldamisel. Kaitsevägi peab oma manöövreid planeerides teadma, kus paiknevad teised kriisidele reageerijad (nt PPA, PÄA, kiirabibrigaadide pidajad) ning mis on nende võime. PÄA ja PPA kompleksid paiknevad Kaitseväge väeosadega võrreldes tihedamalt üle Eesti ning paljudel juhtudel saab neid kasutada tugipunktidenä Kaitseväge manöövrivite ja liikumise korraldamisel.

Lõikes 2 loetletud varustuse kohta kantakse registrisse näiteks Kaitseväge ja Kaitseliidu käsutuses oleva varustuse andmed, mis kogutakse TTRi nii HNSi osutamiseks kui ka riigikaitse laia käsituse elluviimiseks. Nii Kaitseväge kui ka Kaitseliidu ja valitsusasutuste varustuse andmete ühte registrisse koondamise eesmärk on saada informatsiooni riigi kaitsestruktuuride varustuse kohta, sest registris on lisaks kaitseotstarbelise varustuse andmetele ka andmed üldvarustuse kohta, mida saab kasutada riigikaitse laia käsituse rakendamisel ja eriolukordade puhul, näiteks päästetöödel. Käesolevas paragrahvis loetletud Kaitseväge varustuse andmed kantakse üle Kaitseväge-sisesse töökorralduse hõlbustamiseks loodud ametkondlikust andmebaasist ning Kaitseliidu andmed esitatakse eraldi päringu teel. Seevastu valitsusasutuste andmed kantakse registrisse, kui valitsusasutused on neile saadetud päringule vastanud.

Eelnõu §-s 12 loetletakse haiglavõrgu arengukava haiglate loetelus nimetatud haiglate² ja kiirabibrigaadi pidajate andmed. Andmed kogutakse TTRi riigikaitse laia käsituse rakendamiseks. Kuivõrd TTR on register, mis peab olema töökindel igas olukorras ja kõigis riigikaitse seisundites, siis saab käesolevas paragrahvis loetletud TTRi andmete abil näiteks kavandada haavatute hospitaliseerimist.

² Haiglavõrgu arengukavade haiglad <https://www.riigiteataja.ee/akt/111072015003>

Tervisesüsteemi vastavusel NATO meditsiiniabi doktriinile AJP-4.10³ lähtutakse järgmisest jaotusest:

- ROLE 1, üldarstiabi (esmatasandi arstiabi). Tagatakse spetsialiseeritud esmaabi, triaaz, elustamine, stabiliseerimine ja esmatasandi tervishoiuteenused, võime patsiente hoida väga limiteeritud.
- ROLE 2, erakorraline meditsiin ja elu või jäset päästev kirurgia eriarstiabi tasemel. Vaheetapp, kus suudetakse kannatanute vastuvõtu ja triaazi ning elustamise ja stabiliseerimisega tegelda kõrgemal tasemel, hõlmates ka esmase kirurgia, limiteeritud võime patsiente hoida, operatsioonijärgse ja intensiivravi, vereteenistuse, laboratooriumiteenused ja radioloogia.
- ROLE 3, spetsialiseeritud meditsiiniabi. Hõlmab kõiki spetsialiseeritud eriarstiabi valdkondi, (sh neurokirurgia, näo-lõualuukirurgia, põletused jne), laiendatud diagnostilisi võimeid (sh CT, labor, artroskoopia), ennetavat meditsiini.
- ROLE 4, mis hõlmab kõiki tervishoiuteenuseid, kaasa arvatud taastav kirurgia, taastusravi, rehabilitatsioon.

Kuna Kaitseväge iseseisev meditsiiniabi osutamise võime piirduv ROLE 2 tasemega ja ülejäänud vajalikud teenused tagavad teised tervishoiuteenuse osutajad, siis saab ROLE 2–4 jaotuse järgi lahterdada ka haiglaid olenevalt nende liigist:

ROLE 2 – üldhaiglaid;

ROLE 3 – keskhaiglaid;

ROLE 4 – piirkondlikud haiglaid.

Haiglavõrgu arengukava haiglate loetelus nimetatud haiglate ja kiirabibrigaadi pidajate andmed saadakse Terviseametilt.

Eelnõu § 13 sätestab kütusehoidlate ja tanklate andmed, mida kogutakse Kaitseväge varustatuse tagamise eesmärgil, lisaks HNSi raames välisriigi relvajõudude varustamiseks. Kütusehoidla või -tankla asukoht ja kütusehoidla või -tankla omaniku andmed esitatakse majandustegevuse registrist⁴ ning maksimaalne bensiinimahutavus, maksimaalne diislikütusemahutavus, kütusehoidla tüüp ja kütusepumpamise kiiruse andmed saadakse andmevahetuse teel või eraldi päringuga Tehnilise Järelevalve Ametist.

Eelnõu §-s 14 loetletakse registrisse kantavad alajaamade andmed. Andmeid kogutakse Kaitsevägele erikordade ajal tsiviiltoetuse osutamiseks ja manöövrите planeerimiseks, samuti HNSi osutamiseks. Andmeid kogutakse TTRi ka selleks, et Kaitseväel ja sisejulgeoleku eest vastutavatel asutustel oleks info strateegiliste objektide kohta, mis vajavad kõrgendatud kaitset elutähtsa teenuse osutamiseks erinevate erikordade ajal. Andmed esitatakse TTRi võrguteenust pakkuvate operaatorite poolt andmevahetuslepingute alusel.

Eelnõu § 15 sätestab sõidukite andmete loetelu. Andmeid kogutakse sõjalise kaitsega seotud tegevuse, sealhulgas logistika, tagalatoetuse, riigikaitsealase koostöö jms planeerimiseks. Näiteks saab nende andmete põhjal planeerida ja korraldada asja sundkasutusele võtmist ja sundvõõrandamist ja mitmesuguseid manöövreid, millesse kaasatakse vajalikke sõiduvahendeid.

³ NATO meditsiiniabi doktriin AJP-4.10, arvutivõrgus: [http://www.shape.nato.int/resources/site6362/medical-secure/publications/ajp-4.10\(a\).pdf](http://www.shape.nato.int/resources/site6362/medical-secure/publications/ajp-4.10(a).pdf)

⁴Majandustegevuse seadustiku üldosa seadus 5 peatükk <https://www.riigiteataja.ee/akt/119032015051> (RT I, 19.03.2015, 51)

Registrisse kogutakse nii Kaitseväe ja Kaitseliidu valduses olevate sõidukite andmed kui ka teiste juriidiliste ja füüsiliste isikute sõidukite andmed. Teistele avaliku sektori asutustele toetuse osutamisel on seni tähtis koht olnud just Kaitseväe sõidukite, sealhulgas eriotstarbeliste sõidukite ja liikuvvarustuse kaasamisel. Näiteks osales Ülemiste järve maandunud lennuki päästeoperatsioonil Kaitseväe eriotstarbeline sõiduk, samuti on Kaitseväe eriotstarbelisi sõidukeid kaasatud mitmesuguste ilmastikunähtuste põhjustatud eriolukordade lahendamisse, näiteks Padaorus lumetormi jäänud sõidukite abistamisse ja lumetormi tagajärgede likvideerimisse. TTRi andmed annavad ülevaate olemasolevast sõidukipargist ja TTRi luuakse rakendus, mille abil saab kindla sõiduki kasutamist teatud olukorras ette näha. Kaitseväe ja Kaitseliidu sõidukite kohta kantakse TTRi vaid käesoleva paragrahvi lõikes 1 loetletud andmed. Õhusõidukeid ja laevu kasutatakse vajaduse korral transpordivahendina või üksuste varustamiseks.

Sarnaselt Kaitseväe ja Kaitseliidu sõidukite kaasamisega toetuse osutamiseks muudes valdkondades, on erasektori sõidukeid vaja kaasata KORKS-is loetletud kriisiolukorra ning riigikaitse kriisiolukorra, sealhulgas erakorralise seisukorra, mobilisatsiooni, demobilisatsiooni või sõjaseisukorra lahendamiseks. TTRi kantud sõidukite andmete põhjal valitakse välja Kaitseväele vajalikud sõidukid, mis määratakse sundkasutusele. TTRi luuakse rakendus, kus TTRis kajastuva sõiduki andmeväljale saab teha märke, mis näitab, et sõiduk võib olla kasutatav Kaitseväe operatsioonide toetamiseks.

Kaitseväe ja Kaitseliidu sõidukite andmed kantakse Kaitseväe ja Kaitseliidu sõidukite registrist TTRi.

Lõikes 1 loetletud sõidukite andmed kantakse TTRi liiklusregistrist⁵, lõikes 2 loetletud õhusõidukite andmed kantakse registrisse tsiviilõhusõidukite riiklikust registrist⁶ ja lõikes 3 loetletud andmed kantakse registrisse laevakinnistusraamatust ja laevapereta prahitud laevade registrist.

Eelnõu § 16 sätestab masinate ja seadmete andmete loetelu. Masinate ja seadmete andmete TTRi kogumise eesmärk on sama, mis sõidukite andmete kogumisel. Masinate ja seadmete mõisted vastavad seadme ohutuse seaduses §-s 3 sätestatule.⁷ Näiteks kogutakse TTRi korvtõstukite, sildkraanade, hüdrotõstukite, liikurnoolkraanade jt eriotstarbeliste masinate ning seadmete andmed, mis tavaliikluses ei osale. Andmeid kogutakse sõjalise kaitsega seotud tegevuse planeerimiseks ja riigikaitsealaseks koostööks. Samuti kogutakse andmeid seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks..

TTRi kogutakse andmed nii Kaitseväe ja Kaitseliidu valduses olevate masinate ja seadmete kui ka teiste asutuste ning isikute poolt kasutatavate masinate ja seadmete kohta. Viimasel juhul saadakse masinate ja seadmete andmed tehnilise järelevalve infosüsteemist⁸ (edaspidi JVIS) ja Tehnilise Järelevalve Ametilt.

Eelnõu §-s 17 loetletakse raudtee taristu ja veeremi andmed, mida on samuti vaja sõjalise kaitsega seotud tegevuse, sealhulgas logistika, tagalatoetuse, riigikaitsealase koostöö jms planeerimiseks. Võrreldes HNSi põhimäärusega, kogutakse veel ka raudtee laadimisplatvormi

⁵ <https://www.riigiteataja.ee/akt/117042014003> (RT I, 17.04.2014, 3)

⁶ <https://www.riigiteataja.ee/akt/72096> (RT I, 2000, 49, 310)

⁷ <https://www.riigiteataja.ee/akt/123032015004> (RT I, 23.03.2015, 4)

⁸ <https://www.riigiteataja.ee/akt/128062015009> (RT I, 28.06.2015, 9)

andmeid eriotstarbelise varustuse laadimise planeerimiseks. Paragrahvis loetletud andmed kantakse raudteeliiklusregistrist.⁹

Eelnõu §-s 18 loetletakse TTRi kogutavate teede andmed. Erinevalt HNSi registrist ei koguta TTRi estakaadide ja tunnelite andmeid. Andmed kogutakse registrisse HNSi osutamisega seotud vedude planeerimiseks. Andmed kantakse TTRi Maanteeameti teeregistrist ning käesolevas paragrahvis loetletud, teeregistrisse mittekogutavad andmed esitatakse TTRi Maanteeametile eraldi esitatava päringu või andmevahetuslepingu alusel.

Eelnõu §-s 19 kehtestatakse TTRi kogutavate sadamate andmete loetelu. Andmeid kogutakse TTRi rahvusvahelises sõjalises koostöös osalevate riikide laevade vastuvõtmiseks ja HNSi korraldamiseks, näiteks eriti RSOMi (*Reception, Staging, Onward Movement*) etapis. Andmed kantakse TTRi sadamaregistrist.¹⁰ Sadama teenuste andmed, mis ei kajastu sadamaregistris, saadakse Veeteede Ametilt. Sadama teenuste kohta on andmeid vaja selleks, et selgitada välja, mis teenuseid saab kohapeal ja mis on vajalikud lisateenused. Teave sadama navigatsioonimärkide numbrite ja kirjelduse kohta saadakse Veeteede Ameti hallatavast navigatsioonimärkide andmekogust.¹¹

Eelnõu § 20 sätestab lennuväljade ja kopteriväljakute andmete loetelu. Käesoleva paragrahvi andmeid kogutakse TTRi HNSi osutamiseks liitlastele. TTRi kogutavad lennuväljade andmed annavad rahvusvahelises sõjalises koostöö raames HNSi osutamiseks teavet taristu ja selle elementide kohta. Praeguse seisuga on HNSi jaoks välja arendatud Ämari lennuväli, mis on ainus Eesti lennuväli, mis suudab tagada täismahus teenuseid. Selle tulemusel paiknevad Balti riikide õhuturvet tagavad püüdlennukid ka Eesti territooriumil. Ka teiste lennuväljade andmed, eelkõige taristu ja selle elementide kohta, on riigikaitset ellu viivatele struktuuridele ning HNSi osutamisel olulised, muu hulgas õppuste planeerimiseks. Andmed saadakse TTRi Lennuamet lennuohutuse järelevalve infosüsteemist¹² ja infosüsteemis mitteolevad andmed saadakse Lennuametilt.

Eelnõu § 21 kohaselt kogutakse TTRi kaardikihtide andmed, mida on vaja maa-alade planeerimisel HNSi ja sõjaliste operatsioonide ning ametkondadevahelise koostöö korraldamisel. Peale selle saab kaardikihtide andmete abil analüüsida ja visualiseerida muid TTRi andmeid. Kaardirakendusel saab esile tuua varade paiknemise andmed. Kaardikihtide andmete abil saab täita tsiviilkriisi ja riigikaitseks vajalikke seadusest tulenevaid ülesandeid. Kaardikihtide andmed esitatakse TTRi Maa- ja Ruumiametist andmevahetuslepingu alusel.

Eelnõu §-s 22 loetletakse katastriüksuste andmed, mida samuti kogutakse HNSi osutamiseks ja kaitsevalmiduse tagamiseks. Kaitsevael on kaitsetegevuse eesmärgil vaja hõivata ka maa-alasid või planeerida manöövreid, kasutades teekonna planeerimisel katastriüksuste andmeid. TTRi kogutavate katastriüksuste andmete põhjal saab nende omanikega kokku leppida maatüki kasutamises või läbimises nii rahvusvahelises sõjalises koostöös osalevate väliriikide relvajõudude üksustele HNSi osutamisel kui ka iseseisva kaitsevõime eesmärgil. Lisaks eeltoodule on katastriüksused lisavahendid, mida võidakse võtta sundkasutusse, selleks luuakse

⁹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/110062016002> (RT I, 10.06.2016, 2)

¹⁰ <https://www.riigiteataja.ee/akt/113122012014> (RT I, 13.12.2012, 14)

¹¹ Majandus- ja Kommunikatsiooniministri 02.12.20002 määrus nr 18 „Navigatsioonimärgistuse kavandamise, rajamise, rekonstrueerimise, paigaldamise, järelevalve ja märgistusest teavitamise nõuded ning kord“ § 3 lg 1 (<https://www.riigiteataja.ee/akt/130122010019>). Andmekogu pidamdamise eeskori ja andmekoosse kehtestatud Veeteede Ameti peadirektori 17.07.2015 käskkirjaga nr 122OP.

¹² <https://www.riigiteataja.ee/akt/114022014010> (RT I, 14.02.2014, 10)

TTRi eraldi rakendus. Katastriüksuste andmed esitab TTRi Maa-amet andmevahetuslepingu alusel.

Eelnõu § 23 kohaselt kogutakse TTRi riigi tegevusvaru andmed, et tegevusvarudes kajastuvaid kaubagruppe ei arvestataks riigikaitse laia käsitusega seotud planeerimisel. Näiteks sundvõõrandamise otsustamisel, elutähtsate teenuste korraldamisel ja sisejulgeoleku tagamisel saavad asja sundkasutusse võtmist ja sundvõõrandamist teostavad ametnikud nende andmete abil otsida ettevõtjaid, kellega ei ole veel sõlmitud lepingulisi suhteid, vältides nii juba planeeritud vahendite topelt arvestamist. Lihtsustatult öeldes, tegemist on varuga, mida Kaitsevägi ei saa oma ülesannete täitmisel kasutada.

Eelnõu kohaselt esitatakse TTRi ka riigi tegevusvaru moodustamist, hoidmist ja uuendamist puudutavad lepinguandmed. Dokumentide valik on tingitud peamiselt vastuvõtva riigi toetuse osutamist puudutavatest juhendmaterjalidest (sh NATO standardimiskokkulepped jms), aga ka ametkondlikest huvidest ja kokkulepetest. Seega ei piiritleta konkreetsemalt, mis on registrikande aluseks olev dokument. Selleks võib olla näiteks Vabariigi Valitsuse 15.10.2009 määruse nr 160 "Riigi tegevusvaru hoidmise, kasutamise, kontrollimise, uuendamise ja aruandluse kord"¹³ §-s 8 loetletud dokumendid: perioodilised aruanded, raamatupidamisdokumendid või laoarvestusedokumendid. Registrikande aluseks võib olla ka määrus, käskkiri, plaan vms dokument, kui see puudutab varu loomist, uuendamist või hoidmist.

Eelnõu §-s 24 loetletakse jäätmekäitluskohtade andmed, mida riigikaitse laia käsitust rakendavad struktuurid vajavad keskkonnaohutuse planeerimiseks. Näiteks saab nende andmete abil leida lähima sobiva jäätmekäitluskoha, kuhu anda taaskasutamiseks või jäätmete kõrvaldamiseks tegevuse käigus tekkinud jäätmed, mis võivad konfliktiolukorras anda vastaspoolele teavet üksuste tegutsemiskohtade ja -viiside kohta. Samuti saavad Kaitsevägi ja liitlased kasutada neid andmeid, et leida sobiv jäätmekäitleja, kes aitab likvideerida saastet, mis võib tekkida mitmesuguste ainete (nt kütus, lõhkeained jms) käitlemisel maastikul. Jäätmekäitluskohtade andmed kantakse TTRi keskkonnaregistrist.¹⁴

Eelnõu § 25 kohaselt kantakse TTRi ettevõtjate (juriidiliste isikute ja füüsilisest isikust ettevõtjate) andmed, mida on vaja eelkõige asja sundkasutusse võtmise või sundvõõrandamise haldamiseks. Antud andmete abil saavad asja sundkasutust ja sundvõõrandamist teostavad ametnikud ja haldajad võtta ühendust vara omanike või valdajatega ning pidada läbirääkimisi asja sundkasutusse võtmise või sundvõõrandamise eelotsuse tegemiseks või määramiseks või ühekordse kriisiülesande andmiseks ja kontrollimiseks. Paljud koormatavad valdkonnad, näiteks teenused, on valdavalt seotud juriidiliste isikutega.

Eelnõu §-s 26 sätestatakse elutähtsa teenuse osutaja kohta TTR-i kantavad andmed. Sätte eesmärk on sätestada tsiviiltoetuse registrisse kantavate elutähtsa teenuse osutaja andmete koosseis ning tagada seeläbi elutähtsa teenuse osutajate üle riikliku arvestuse pidamiseks vajalike andmete olemasolu, ajakohasus ja kasutatavus.

Elutähtsa teenuse osutajate üle arvestuse pidamise õiguslik alus tuleneb kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse § 83 lõikest 6, mille kohaselt peetakse elutähtsa teenuse osutajate üle arvestust tsiviiltoetuse registris. Nimetatud sätte kohaselt esitab elutähtsa teenuse osutajate üle

¹³ <https://www.riigiteataja.ee/akt/13352271> (RT I 2009, 49, 335; 2010, 60, 407)

¹⁴ <https://www.riigiteataja.ee/akt/108072014018> (RT I, 08.07.2014, 18)

arvestuse pidamiseks vajalikud andmed registrisse ning uuendab varem esitatud andmeid elutähtsa teenuse toimepidevuse korraldaja või tema poolt määratud asutus.

Registrisse kantavad andmed on vajalikud eelkõige selleks, et tuvastada, milline isik osutab millist elutähtsat teenust, millises piirkonnas teenust osutatakse ning milline asutus vastutab vastava teenuse toimepidevuse korraldamise eest. Tegemist on riikliku kriisireguleerimise ja riigikaitse planeerimise seisukohalt olulise teabega, kuna elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamine eeldab selget ülevaadet teenuse osutajatest ja nende vastutusest.

Elutähtsa teenuse osutaja kohta kantakse registrisse järgmised andmed:

- 1) nimi ja registrikood – andmed on vajalikud elutähtsa teenuse osutaja üheseks identifitseerimiseks;
- 2) osutatav elutähtis teenus – andmeväli võimaldab kindlaks teha, millise elutähtsa teenuse osutajana isik registris arvele võetakse. Andmed on vajalikud riigi ülevaate tagamiseks elutähtsate teenuste osutamisest ning asjaomase teenuse toimepidevuse korraldamiseks;
- 3) elutähtsa teenuse toimepidevuse korraldaja – andmevälja eesmärk on määratleda asutus, kelle pädevuses on asjaomase elutähtsa teenuse toimepidevuse korraldamine. See tagab pädevuse ja vastutuse selge jaotuse ning võimaldab registriandmete põhjal tuvastada, millise asutuse või kohaliku omavalitsuse poole tuleb elutähtsa teenuse osutaja toimepidevusega seotud küsimustes pöörduda;
- 4) elutähtsa teenuse osutamise piirkond – piirkonna andmed on vajalikud selleks, et hinnata elutähtsa teenuse geograafilist ulatust ja teenuse osutamisega seotud kriitilist mõju. Samuti võimaldavad need andmed arvestada kriiside lahendamisel konkreetse piirkonna sõltuvust asjaomasest teenusest. Elutähtsa teenuse osutamise piirkond on vajalik olukordade jaoks, kus teenuse osutaja osutab teenust või teenuseid mitmes kohaliku omavalitsuse üksuses. Ei ole välistatud olukorrad, kus teenuseosutaja on ühes kohaliku omavalitsuse üksuses ETO ja teises seda ei ole;
- 5) elutähtsa teenuse osutamise algus ja lõpp – andmete eesmärk on määratleda ajavahemik, mille jooksul isik on asjaomase elutähtsa teenuse osutaja. See võimaldab tagada registri ajalise täpsuse ning eristada kehtivaid andmeid varasemast olukorrast;
- 6) teave elutähtsa teenuse riskianalüüsi ja kriisiplaani kinnitamise kohta – andmed võimaldavad saada ülevaate sellest, millisel elutähtsa teenuse osutajal on õigus määrata kriisiülesandega ameti- ja töökohti. Kui TTRi kantud elutähtsa teenuse osutajal on elutähtsa teenuse toimepidevuse korraldaja poolt elutähtsa teenuse osutaja riskianalüüs ja kriisiplaan kinnitamata, siis ei teki sellel elutähtsa teenuse osutajal võimalust määrata kriisiülesande täitmiseks vajaliku töökohustusega töökohti ega saa ka kriisiülesandega töökohtadele määrata oma töötajaid;
- 7) teave elutähtsa teenuse osutaja riskianalüüsis ja kriisiplaanis nimetatud tarnija, muu lepingupartneri ja tütarettevõtja kohta – andmed võimaldavad saada ülevaate sellest, millistest ettevõtetest ja millistest teenustest sõltub omakorda elutähtsa teenuse osutaja teenuse osutamine, sest paljudel juhtudel tellib elutähtsa teenuse osutaja oma teenuse toimepidevuse tagamiseks omakorda allhanke korras sisse. Ka elutähtsa teenuse osutaja kinnitatud riskianalüüsis ja kriisiplaanis nimetatud tarnija, muu lepingupartner või tütarettevõttel tekib õigus määrata kriisiülesande tagamiseks vajalikke ameti- ja töökohti teatud KORKSis

sätetatud erisustega. Seda ainult juhul, kui elutähtsa teenuse osutaja riskianalüüsis ja kriisiplaanis on vastav tarnija, muu lepingupartner või tütarettevõtja vältimatult vajaliku toimepidevuse tagamiseks kajastatud ning eelnimetatud riskianalüüs ja kriisiplaan on elutähtsa teenuse toimepidevuse korraldaja poolt kinnitatud.

8) kontaktisiku ees- ja perekonnanimi, telefoninumber ja e-posti aadress – kontaktandmed võimaldavad kriisi või muu kiiret reageerimist nõudva olukorra korral võtta elutähtsa teenuse osutajaga operatiivselt ühendust. Kontaktandmete registrisse kandmine on seetõttu vajalik elutähtsa teenuse toimepidevuse korraldamise praktiliseks tagamiseks.

Eelnõu § 27 sätestab TTRi puurkaevude kohta kogutavad andmed, sealhulgas kogutakse andmeid puurkaevu tüübi kohta arvestades klassifikaatoreid (nt 09 avatud soojussüsteemi puurkaev, 06 hüdrogeoloogilise uuringu puurauk, 04 puurkaev olmevee saamiseks). Andmeid kogutakse näiteks isikkoosseisu veevarustuse korraldamiseks. Puurkaevude andmed kantakse TTRi Keskkonnaagentuuri veekasutuse infosüsteemist VEKA ja keskkonnaregistrist.

Eelnõu § 28 kehtestab TTRi spordiehitiste kohta kogutavate andmete loetelu. Need andmed kogutakse TTRi HNSi osutamiseks, riigikaitse laia käsituse rakendamiseks ning tagalatoetuse andmiseks kõrgendatud kaitsevalmiduse ja sõjaseisukorra ajal. Näiteks saab vägede ümberpaigutamisel ja formeerimisel kasutada spordirajatisi üksuste majutamiseks ja varustuse ladustamiseks. Käesolevas paragrahvis loetletud andmed kantakse TTRi Eesti spordiregistrist¹⁵ ja ehitisregistrist¹⁶. Näiteks saadakse andmed spordiehitiste kohta spordiregistrist, samas spordiregistri põhimäärusest tulenevalt kantakse spordiobjekti kohta spordiehitiste alamandmekogusse ehitisregistri andmed. Samas ei kanta ehitisregistrisse pesuruumide, dušikohtade, wc-kohtade arvu, viimati nimetatud andmed laekuvad spordiregistrist.

Eelnõu § 29 kehtestab asja sundkasutusse võtmise ja sundvõõrandamise määramise ja täitmise andmed. Nimetatud andmed on TTRi põhiandmed, mis saadakse selle eelnõu 3. peatüki paragrahvide 8–20 ja 22–27 andmete töötlemisel. Kõiki eelloetletud andmeid analüüsitakse Kaitseväe koondvajadust arvestades. Selleks selgitatakse välja, kuidas Kaitseväe valmidus riiki kaitsta oleneb riigikaitsealistest koormistest. Üksused, mis on juba rahuajal täielikult relvastatud ja varustatud ning millele on tagatud täies mahus transport, logistika, remonditeenused jms, on paremini valmis oma ülesandeid täitma kui üksused, mis vajavad vähemal või rohkemal määral täiendamist muude vahenditega. Riigikaitseliste koormiste koondkavaga kinnitatakse vajalikud materiaalsed ressursid ja vahendid, st varad ja teenused, mis on Kaitseväel puudu ja mis planeeritakse tagada Kaitseväe-väliste vahenditega.

Lõikes 1 loetletakse asja sundkasutusse võtmise ja sundvõõrandamise määramise andmed. Asja sundkasutusse võtmine ja sundvõõrandamine on sätestatud KORKS §-des 77-80. Riigikaitseliste kriisiolukorra ja eriolukorra ajal võivad RKIK, PÄA, Kaitsevägi ja Vabariigi Valitsuse volitatud valitsusasutus võtta ajutiselt valitsusasutuse kasutusse isiku valduses oleva asja juhul, kui see on vältimatult vajalik riigikaitseliste kriisiolukorra ja eriolukorra lahendamiseks või lahendamise toetamiseks, sealhulgas ulatusliku evakuatsiooni, varjumise, lisaõppekogunemise, mobilisatsiooni ja demobilisatsiooni läbiviimiseks või käesoleva seaduse § 138 lõike 1 punktides 1 ja 3 sätestatud rahvusvahelises sõjalises koostöös osalemiseks.

RKIK, PÄA ja Kaitsevägi võivad asja sundkasutusse võtmise või sundvõõrandamise kohustuse panemiseks määrata haldusaktiga kindlaks isikutele kuuluvad asjad, mis võivad olla vajalikud

¹⁵ <https://www.riigiteataja.ee/akt/121022014019> (RT I, 21.02.2014, 19)

¹⁶ <https://www.riigiteataja.ee/akt/126062015013> (RT I, 26.06.2015, 13)

kriisiolukorra lahendamiseks (edaspidi eelotsus). Eelotsuse võib teha ka enne kriisiolukorda. Eelotsuse tegemiseks kasutatakse TTR andmeid. Vastavalt KORKS § 80 lõikele 6 peetakse asjade sundkasutusse võtmise ja sundvõõrandamise üle arvestust TTR-is.

Kõnesolevad vahendid valitakse analüüsi käigus välja TTRi kantud andmete põhjal.

Eelnõu § 30 loetleb kriisiülesandega ameti- ja töökohtadega tööandjate arvestuse pidamiseks vajalikud andmed. TTR-is peetakse arvestust tööandja kohta, kelle juures on kriisiülesandega ameti- ja töökoht. TTR-i kantakse eelnimetatud tööandja registrikood ja nimi ning kriisiülesandega ameti- või töökohtade piirang ja piirangu alus.

Eelnõu § 31 sätestatakse kriisiülesande andmise ja täitmise andmed. Andmeid kogutakse ühekordse kriisiülesande andmise ning täitmise kohta. Võrreldes kehtiva määrusega on tegu uue KORKS terminoloogiaga, mis lisatakse seoses ühekordse kriisiülesande lisamisega KORKS-i.

Riigikaitse kriisiolukorra või eriolukorra ajal võib kriisiolukorra lahendamiseks või lahendamise toetamiseks anda füüsilisest isikust ettevõtjale ja juriidilisele isikule, sealhulgas kohaliku omavalitsuse üksusele, ühekordse kriisiülesande tema ülesandest, tegevusalast või eesmärgist lähtudes. Ühekordne kriisiülesanne on KORKS alusel riigikaitse kriisiolukorra või eriolukorra ajal üksikjuhtumil antud ülesanne, mis peab olema seotud füüsilisest isikust ettevõtja ja juriidilise isiku, sealhulgas kohaliku omavalitsuse üksuse põhitegevusega.

Ühekordse kriisiülesande andmise ning täitmise kohta kantakse registrisse järgmised andmed:

- 1) ühekordse kriisiülesande andja nimi ja registrikood;
- 2) teave ühekordse kriisiülesande andmise otsuse kohta;
- 3) ühekordse kriisiülesande saaja nimi, registrikood või isikukood, asukoha või elukoha aadress, telefoninumber, e-posti aadress;
- 4) ühekordse kriisiülesande täitmise tähtaeg;
- 5) ühekordse kriisiülesande täitmise asukoht;
- 6) teave ühekordse kriisiülesande kohta;
- 7) muud märkused ühekordse kriisiülesande andmise ja täitmise kohta.

4. peatükk. Andmete esitamine ja kandmine registrisse ning juurdepääs registri andmetele

Eelnõu neljas peatükk koosneb kuuest paragrahvist, mis sätestavad andmete TTRi esitajad, andmete TTRi esitamise ja kandmise korra, andmete töötlemise korra, registriandmete muutmise ja ebaõigete andmete parandamise korra, juurdepääsu TTRi andmetele ja TTRist andmete väljastamise, andmete TTRi vastuvõtmise, andmete säilitamise ning TTRist väljastamise korra.

Eelnõu §-s 32 nimetatakse andmete esitajad.

Eelnõu § 33 lõikes 1 on nimetatud andmekogud, millega TTR andmeid vahetab.

TTR kogub andmeid HNSi osutamiseks ja riigikaitse laia käsituse rakendamiseks ning asjade sundkasutusse võtmiseks ja sundvõõrandamiseks ning ühekordsete kriisiülesannete andmiseks ja elutähtsa teenuse osutajate üle arvestuse pidamiseks. Eelnimetatud eesmärkidel kogutavad andmed esitatakse TTRi kas andmevahetusliidese kaudu või andmete registrisse kandmise ja menetlemise alusdokumentide edastamisega. Paljudel juhtudel ei ole käesoleva eelnõu § 32

lõikes 1 loetletud asutustel organisatsiooni siseseks töökorralduseks vajaliku andmekogu, mis oleks andmevahetuskihi X-tee liidestatud ning sellisel juhul toimub andmevahetus TTRiga andmevahetuslepingute alusel. Kui asutus ei saa teavet esitada elektroonselt, siis tuleb teave esitada kirjalikult RKIK-i-le või PÄA-le, kes volitatud töötajana kannab teabe TTRi. Näiteks riigi tegevusvaru puudutavad lepingud tuleks viia enne edastamist viia elektroonilisele kujule (nt skäneerimine).

Andmekogudega toimub andmevahetus üldjuhul X-tee kaudu. Sellisel juhul saab TTR andmeid mitmest andmekogust, kus neid kogutakse põhiantmetena. Andmevahetusega järgitakse AvTSis sätestatud põhimõtet, et samade andmete kogumiseks ei asutata mitut eraldi andmekogu. See tähendab, et TTR ei kogu samu andmeid samadelt isikutelt, kellelt §-s 32 loetletud asutused ja § 33 lõikes 1 nimetatud andmekogude kaudu neid andmeid küsivad, vaid saab juba kogutud andmed nendelt registritelt TTRi ülesannete ja eesmärkide täitmiseks. Andmekogudega, mis ei ole X-teega ühenduses, lepitakse andmevahetuse tehnilised lahendused täpsemalt kokku volitatud ja vastutava töötajaga.

Samas on TTR ise põhiantmete säilitaja mobilisatsiooniregistrile. Mobilisatsiooniregistrile edastatava teabe puhul on osaliselt tegemist teabega, mida saadakse teistelt andmekogudelt. Mobilisatsiooniregistris talletatavad andmed on tervikuna riigisaladus, mistõttu on oluline vähendada mobilisatsiooniregistri andmevahetust teiste registritega ja seepärast vahendab TTR teiste registrite põhiantmeid mobilisatsiooniregistrile muutmata kujul. Lisaks toimub andmevahetus Kaitseväge ressursihaldustarkvaraga, et selgitada välja olemasolevad vahendid. Kaitseväe siseseks töökorralduse vajadusteks loodud andmebaas koondab Kaitseväge materjaliarvestust.

Lõikes 2 nimetatakse andmevahetuse viisid. Andmevahetus toimub peamiselt andmevahetuslepingu alusel andmevahetuskihi X-tee kaudu. Erandjuhul võib andmekogu andmeid esitada volitatud töötajaga eraldi kokkulepitud viisil. Näiteks Kaitseväge sõidukite register ei ole liidestatud X-tee abil.

Eelnõu §-s 34 sätestatakse andmete registrisse kandmise kord. Lõikega 1 nähakse ette, et § 32 lõikes 1 nimetatud ametiasutus või haldusorgan esitab andmed andmevahetuskihi kaudu või elektroonsel andmekandjal, kui selles on kokku lepitud volitatud töötajaga. Elektroonsel andmekandjal esitatakse andmed, mida ei koguta põhiantmetena määruse § 33 lõikes 1 nimetatud andmekogudes.

Eelnõu §-s 35 sätestatu kohaselt vastutab registrisse esitatud andmete õigsuse eest nende esitaja.

Andmete esitajaks loetakse selles määruses eelnõu § 32 lõikes 1 nimetatud juriidiline isik või valitsusasutus, mis omab registris kogutavat teavet. Kui TTRis avastatakse, et registri volitatud töötajale on esitatud ebaõiged andmed, siis on andmete esitajal kohustus teavitada registri volitatud töötajat õigetest andmetest, kes teeb seejärel kande muudatuse.

Kui TTR olev valeks osutunud teave on saadud muu eelnõu § 33 lõikes 1 nimetatud andmekoguga andmevahetuse kaudu, siis andmete õigsuse eest vastutus toimib andmekogu asutamist ja pidamist reguleerivate õigusaktide kohaselt. Näiteks maakatastriseaduse § 8 lõike 5 esimese lause kohaselt vastutab katastripidaja (Maa- ja Ruumiamet) katastrisse tehtud kande vastavuse eest kande algdokumendile, mitte andmete õigsuse ega ajakohasuse eest. Vabariigi Valitsuse 08.10.2015 määruse nr 103 „Aadressiandmete süsteem“ § 6 lõike 3 esimese lause

kohaselt vastutab aadressiandmete õigsuse eest andmete aadressiandmete süsteemi esitaja. Nimetatud andmekogude pidajate vastutus ei saa eelnõus olla sätestatud ulatuslikumana kui vastava registri pidamist reguleerivas õigusaktis.

Antud juhul annab RKIK või PÄA võimaliku vea kahtluse korral teada vastava andmekogu volitatud töötlejale, kes lähtub andmete parandamisel ja kontrollimisel andmekogu tegevust reguleerivates õigusaktidest.

Eelnõu §-s 36 sätestatakse ebaõigete andmete parandamine ja täpsustamine. Lõikes 1 pannakse TTRi volitatud töötlejale kohustus kontrollida TTRi andmeid, kui andmete esitaja on teavitanud volitatud töötlejat ebaõigetest andmetest või kui tekib muul viisil kahtlus, et TTRis on ebaõiged andmed (nt volinikud avastavad vea rutiinse kontrollimise käigus). Registri volitatud töötlejale on antud õigus sulgeda juurdepääs ebaõigetele registriandmetele või andmetele, mille õigsuse suhtes on tekkinud kahtlus, kuni õigete andmete registrisse kandmiseni või kaheldavate andmete õigsuse tuvastamiseni. Ebaõigete andmete parandamiseks eraldi tähtaega põhimäärusega ette ei nähta, arvestades, et andmete esitajal kulub aega andmete õigsuse kontrollimiseks ja parandatud andmete esitamiseks.

Volitatud töötlejal on lõike 2 kohaselt õigus teha andmete esitajale või põhiandmete andmekogu volitatud töötlejale järelepärimisi andmete õigsuse kohta. Volitatud töötleja asendab ebaõiged andmed, mida ei saadud X-tee kaudu ega muu andmevahetuse teel, parandatud andmetega esimesel võimalusel pärast õigete andmete laekumist, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul. Ebaõigete andmete parandamisel tuleb märkida paranduse (asenduse) teinud isiku andmed, paranduse tegemise aeg ja paranduskande aluseks olnud dokument.

Eelnõu §-s 37 kehtestatakse registriandmetele juurdepääsu ja registriandmete väljastamise tingimused. Lõike 1 kohaselt on TTR piiratud juurdepääsuga register, mille andmed on mõeldud ainult ametialaseks kasutamiseks. AvTSi § 35 lõike 1 punktide 3¹–5, 6–6² ja 9–12 järgi on andmekogus hoitav teave käsitatav asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabena ning TTRi turvaklassile seatud tingimuste kohaselt on teabe kasutamine lubatud ainult kindlatele kasutajatele ja juurdepääs lubatud seda taotleva isiku õigustatud huvi korral. Juurdepääsuõigusega isik või asutus esitab andmete saamiseks volitatud töötlejale kirjaliku taotluse AvTSis sätestatud korras ja tähtaja jooksul. Taotluses tuleb loetleda soovitud andmed. Andmete puhul, mis ei ole registri põhiandmed, tuleb teabe soovijal pöörduda selle registri volitatud töötleja poole, kus huvipakkuvat teavet hoitakse põhiandmetena, sest RKIK-il ega PÄA-le ei ole teada, mis teave on juurdepääsupiiranguga ning kas isiku palve on õigustatud. Näiteks ei saa huvitatud isikud TTRist teavet sõiduki ja selle omaniku kohta, vaid nad peavad teabe saamiseks pöörduma Maanteeametisse.

Lõige 2 käsitleb registriandmetele juurdepääsu. See tähendab, et antakse juurdepääs TTRile või väljastatakse andmed TTRist. Juurdepääs registriandmetele antakse isikutele, kellel on neid andmeid vaja tööülesannete täitmiseks. Registriandmeid väljastatakse ka juurdepääsu taotleva isiku õigustatud huvi korral. Näiteks isikule, kelle vara koormatakse, väljastatakse sellisel juhul ainult teda puudutavad registriandmed. Andmeid võib väljastada nii elektroonselt kui ka paberil.

Juurdepääsuõiguse andmise või äravõtmise otsustab lõike 3 kohaselt RKIK-i või PÄA peadirektor või tema volitatud isik. Juurdepääsuõigus TTRile on enamasti vaid registri volitatud ja vastutaval töötlejal. Erandjuhul võimaldatakse juurdepääs TTRile ka teistele isikutele, kellel

on seda vaja ametialase tegevuse tõttu. Neile väljastatakse andmeid päringu või teabenõude alusel.

Lõike 4 kohaselt on registri volitatud töötlejal kohustus pidada arvestust juurdepääsuõigust omavate isikute üle, näidates ära isiku nime, isikukoodi, andmete väljastamise põhjuse ja viisi ning kuupäeva. Selline andmete kogumine võimaldab isikulisemat tuvastust.

5. peatükk. Andmete säilitamine, järelevalve registri pidamise üle, registri pidamise rahastamine ja registri likvideerimine

Viies peatükk koosneb neljast paragrahvist, mis reguleerivad registri andmete arhiveerimist, järelevalvet, registri pidamise finantseerimist ning registri likvideerimisega seonduvat.

Eelnõu §-s 38 käsitletakse TTRi kantud andmete säilitamist ja arhiveerimist. Lõike 1 kohaselt TTRis andmeid ei arhiveerita.

TTRis hoitakse andmeid kuni nende ajakohasuse lõppemiseni. Arvestades andmesubjekti, määratakse ajakohasus ka erinevalt. Nii näiteks sõidukite osas on leitud, et andmed on ajakohased, st sõidukid on eesmärgipäraselt kasutatavad, kümme aastat pärast sõiduki esmakordset registreerimist liiklusregistris. Vanemaid sõidukeid ei ole mõistlik koormata, sest üldjuhul nende kasutusväärtus on vähenenud. Teistest andmekogudest saadavad andmed on ajakohased kuni nende kohta on teave põhiaandmeid hoidvas andmekogus. Näiteks ehitise andmed on ajakohased kuni ehituse kohta käivate andmete kutsutamiseni ehitisregistrist, kuivõrd ehitiste kasutusväärtus on pikem kui mootorsõidukil. Andmed, mis esitatakse riigi andmekogu väliselt on ajakohased kümme aastat TTRi esmakordsest kandmisest või andmete muutmisest. Sätte eesmärk on tagada, et esitatud andmed oleks aktuaalsed. Näiteks vastuvõtva riigi toetust korraldava valitsusasutuse esindaja andmed võivad aeguda 10 aasta jooksul, kui neid ei uuendata. Kui vahepeal tehakse muudatus näiteks seoses isiku ametikoha muutumisega, siis algab ajakohasuse arvestus muutmise hetkest.

Ajakohasuse kaotanud andmeid ei kuvata TTRis ja neid ei saada ka andmevahetuse teel. Ajakohasuse kaotanud andmed kustutakse registrist. TTRi andmeid arhiivi ei kanta. Küll arhiveeritakse volitatud töötlejale esitatud kande aluseks olevad dokumendid ja neid säilitatakse dokumendihaldussüsteemis vastavalt asjaajamiskorras sätestatule.

KORKS § 135 lõikes 5 nimetatud isikuandmeid säilitatakse kuni kümme aastat andmete registrisse kandmisest.

Eelnõu §-s 39 tuuakse välja TTRis tehtud toimingute kohta andmete säilitamise nõuded. Iga toimingu kohta säilitatakse kolm aastat toimingu tegemisest arvates toimingu tegija tuvastamist võimaldavad andmed, toimingu tegemise kuupäev ja kellaeg ning toimingu liik.

Eelnõu §-s 40 reguleeritakse järelevalvet registri pidamise üle. Lõike 1 kohaselt kontrollib registri pidamise seaduslikkust TTRi vastutav töötleja ehk RKIK ja PÄA, andmekaitse järelevalvet teeb AKI oma pädevuse piires ja RIA teeb järelevalvet riigi infosüsteemi kuuluvate andmekogude üle.

Õigusselguse huvides on välja toodud järelevalvaja õigused. Järelevalve tegijal on õigus tutvuda TTRi kantud andmete ja TTRi pidamise dokumentidega, siseneda ruumidesse, kus andmeid töödeldakse või kus paiknevad töötlemiseks kasutatavad seadmed, ning saada teavet andmete TTRist väljastamise ja kasutamise kohta. Oluline on vahet teha volitatud töötleja

õigustel ja kohustustel ning järelevalvet tegema volitatud isiku õigustel ja kohustustel. Neist viimane kontrollib esimest. Kuna volitatud töötleja ja vastutav töötleja on RKIK ja PÄA, siis nimetatud asutuste peadirektorid on kohustatud tagama ametnike ülesannete selge jaotuse asutuses, nii et ei tekiks ülesannete kattuvust.

Volitatud töötleja on kohustatud likvideerima TTRi pidamisel ilmnunud puudused järelevalvaja ettekirjutuses määratud tähtjaks. RKIK ja PÄA ise ettekirjutusi ei koosta ja vastutava töötleja ülesandeid täitva ametniku järelevalve käigus tehtud tähelepanekud edastatakse teadmiseks RKIK või PÄA peadirektorile, kes vajaduse korral otsustab, mis meetmeid on vaja võtta.

Eelnõu §-s 41 sätestatakse TTRi arendamise ja pidamise rahastamine. Täpsem selgitus kulude jaotuse kohta on antud selle seletuskirja punktis 5, mis kajastab määruse rakendamise seotud tegevusi ja nendeks ettenähtud kulusid. TTRi arendamise ja pidamise kulu kaetakse RKIK-ile ja PÄA-le eraldatud rahaliste vahendite arvelt.

Eelnõu § 42 kohaselt otsustab registri likvideerimise Vabariigi Valitsus. Likvideerimisettepaneku esitab valdkonna eest vastutav minister ehk kaitseminister. TTRi likvideerimisel otsustatakse andmete üleandmine teise andmekogusse, riiklikusse registrisse või riiklikusse arhiivi või andmete hävitamine ja üleandmise või hävitamise tähtaeg. Likvideerimisel täidetakse arhiiviseaduse ja AvTSi nõudeid.

Eelnõu §-s 43 on sätestatud määruse jõustumise aeg.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 95/46/EÜ.

4. Määruse mõjud

Määrus kehtestatakse KORKS § 135 lõike 3 alusel, mistõttu selle mõjud on juba hinnatud seaduse seletuskirjas ja määrusest ei sõltu TTRi asutamine ja pidamine, mis on ette nähtud seadusega.

Määrusel on otsene positiivne mõju riigi julgeolekule. Asjade sundksutusse võtmise ja sundvõõrandamise määramise ning ühekordsete kriisiülesannete andmise põhiline ja kõige olulisem eesmärk on tõhustada kaitsevõimet ja saavutada väeüksuste täielik komplekteeritus. See tähendab, et nii Kaitsevägi, RKIK, PÄA kui ka teised riigiasutused saavad kriiside ajal vältida vara kasutuse topeltplaneerimist riigi julgeoleku korraldamisel.

Määrusel on positiivne mõju ka tervele avalikule sektorile, sest valitsusasutused saavad tsiviil-sõjalise koostöö raames võimaluse lahendada ilma suure ajakuluta kriisiolukorda, sest vajalik ressursiplaan ja andmestik on TTRis olemas ning TTRi kaudu võimaldatakse eri stsenaariumites vajalike vahendite kasutuse kavandamist. See tähendab, et riigikaitseks vajalikest vahenditest on olemas täielik ülevaade ja neid saab kasutada kriisiolukorra lahendamisel, samuti on koondatud andmed olemasolevate vahendite kohta, et planeerida mh riigikaitselikes kriisiolukorras vajalike meetmete rakendamist.

Määrusel on otsene mõju välissuhetele, täpsemalt sõjalistele liitlассuhetele, sest TTR võimaldab paremini planeerida ja hinnata, millises mahu suudetakse Eestis viibivaid välisriigi

relvajõudusid toetada ja osutada rahvusvahelises sõjalises koostöö raames Eestis viibivate välisriigi relvajõudude üksustele paremini planeeritud teenuseid.

Määruse mõju ulatus ning sihtrühm ei ole võrreldes kehtiva määrusega muutunud.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatav tulu

Määruse § 41 kohaselt kaetakse TTRi pidamise kulud riigieelarvest vastutava töötaja (RKIK ja PäA) eelarvest. Samuti kaetakse RKIK ja PäA eelarvest TTRi arendamiseks vajalikud kulutused.

TTRi on vaja teha RKIK vastutusala lõikes arendustöid seoses uute andmeväljadega ning liidestustega. Registri maksumus aastas on ligikaudu 50 000 eurot, mis sisaldab TTRi jaoks vajalikke arendus ja hooldustegevusi.

Lisaks TTRile on vaja teha arendustöid ka töötamise registris (TÖR), et kriisiülesandega ametikohtade õigust omavate asutuste ja isikute info liiguks automaatse liidestuse kaudu TÖRi. TÖR arenduskulud kaetakse Maksu- ja Tolliameti eelarvest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. oktoobril 2026. aastal, kuna sellel kuupäeval jõustub KORKS, mille § 134 lõike 3 alusel käesolev määrus kehtestatakse.

7. Eelnõu kooskõlastamine. huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määrus esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi kaudu ministeeriumitele ning Riigikantseleile ja arvamuse andmiseks Kaitseväele, Päästeametile ja Eesti Varude Keskuse AS-le.